

Makedonski Porodjajni Bolovi

Author: [IWPR Balkans](#)

Makedonci "zive u proslosti" dok Albanci "traze nemoguće" na sastancima iza zatvorenih vrata.

Moze se cuti samrtni ropac prve makedonske drzave, dok je ocekivano radjanje druge drzave ophrvano teskocama.

Lideri cetiri kljucne politicke stranke sastajali su se iza zatvorenih vrata jos od 15. juna u ulozi babica koje nikako da se sloze oko nacina na koji bi njihovo novorođence trebalo da dodje na svet. Uprkos saopštenju predsednika Borisa Trajkovskog (pet dana kasnije) u kome se kaze da su se razgovori okoncali neuspelom, pritisak medjunarodne zajednice primorao ih je da nastave sa pregovorima.

To je, uostalom, i njihova duznost. Pregovori izmedju ljudi odgovornih za dovodjenje zemlje na ivicu gradjanskog rata predstavljaju jedini nacin za izvlacenje zemlje iz ozbiljne opasnosti .

Analiticari su vec iskazali pesimizam u vezi sa ishodom razgovora ukazujući na probleme, kako u makedonskom, tako i u albanskom politickom taboru, koji ce sporazum uciniti malo verovatnim.

S druge strane, Makedonci ce morati iznova da osmisle svoj identitet. Morace da shvate da se vise ne mogu kriti iza varljivog komunistickog koncepta "bratstva i jedinstva" kojim su se posluzili tokom proteklih deset, mozda i citavih pedeset godina.

Sada je takav koncept stvar proslosti, te je neophodno postici jedan realistan sporazum izmedju dve zajednice.

Jedan takav primer ove iluzije o jedinstvu jeste cinjenica da velika vecina Makedonaca, ukljucujuci i autora ovoga teksta, nije uopste znala da vecinsko albansko stanovnistvo sela Lipkovo nikada nije imalo normalno snabdevanje pitkom vodom uprkos tome sto je selo smesteno u neposrednoj blizini rezervoara kumanovskog vodovoda.

Pa sta, reci ce neki. Poenta je u tome sto se Makedonci zale zbog prekida u vodosnabdevanju iz tog istog rezervoara do koga su doveli albanski pobunjenici.

Cinjenice, poput ove o Lipkovu, neophodno je objasniti makedonskim predstavnicima u pregovorima unutar vladajuće koalicije. Mozda ce ih to podstaci da se odreknu svog verovanja prema kome se samo od njih trazi da zrtvuju nesto zarad nekoga. "Sta jos to oni zele?" - pitanje je koje skoro svaki Makedonac postavlja.

Medjutim, Makedonija je jedno multietnicko drustvo i kao takvo bi trebalo da iznova sagleda svoj ustavni okvir. Henri Kisindzer je u svojoj knjizi "Diplomatija" napisao da se nacionalne drzave na Balkanu stvaraju na osnovama ustavnog okvira kojim se ne mogu prevladati unutrasnji konflikti.

Ne postoji nijedan politicar u Makedoniji koji je u potpunosti razumeo Kisindzerovo upozorenje dato jos 1995. godine. Premijer Ljupco Georgijevski i Branko Crvenkovski, lider Socijaldemokratske stranke Makedonije, sada su primorani da se suoce sa posledicama postupaka politicki nezrelih lidera tokom proteklih godina. Na njima je da rese problem. Mada ne na svoju ruku, naravno.

Problem koji se javlja u najnovijim pregovorima lezi u tome sto lideri makedonskih politickih partija, mada su u potpunosti svesni potrebe za znacajnim promenama i ustupcima, nisu spremni da u meri u kojoj ih prisiljavaju spoljni faktori izadju u susret zahtevima etnickih Albanaca.

Savetnik makedonskog predsednika Ljubomir Frckovski tvrdi da se lideri makedonskih stranaka slazu da je neophodna temeljna revizija preambule makedonskog Ustava. Bilo kakve aluzije na "naciju" bice zamenjene terminom "gradjani".

Frckovski je takodje izjavio da postoji konsenzus medju makedonskim partijama prema kome bi trebalo posvetiti paznju pitanju albanskog jezika. Ipak, nerazumno je ocekivati da ce albanski jezik biti priznat kao drugi sluzbeni jezik, kaze Frckovski, s obzirom na to da etnicka albanska zajednica ima administrativnu kontrolu nad tek jednom cetvrtinom teritorije zemlje.

Makedonci su takodje voljni da se izbegne bilo kakvo pominjanje pravoslavne crkve u Ustavu, te da se unesu termini koji ce ukazivati na sekularni karakter drzave i jednakost svih verskih zajednica.

Mada su ovakva resenja u potpunosti podrzana od strane medjunarodne zajednice, cini se da ona nece zadovoljiti etnicke Albance. Arben Dzaferi i Imer Imeri su zatrazili stvaranje dvonacionalne demokratije.

U to ime, oni zele znatno vecu zastupljenost u parlamentu kao i uvodjenje institucije potpredsednika drzave pri cemu bi ova pozicija bila rezervisana za predstavnika etnickih Albanaca. Oni, takodje, zele da se u Ustavu pre pominju "nacije" nego "gradjani".

Mada su albanske frustracije i nepoverenje u sadasnju Makedoniju kao drzavu u potpunosti razumljive, time se ipak ne moze opravdati njihov zahtev za dvonacionalnom drzavom.

Zemlji jednostavno nije potrebna ova vrsta modela upotrebljenog u Bosni koji bi patio od hronicne nestabilnosti i konacno bi bio osudjen na propast.

Albanci sada imaju veliku sansu da pokazu kako Makedonci nisu u pravu kada tvrde da su pripadnici etnicke albanske zajednice u potpunosti protiv drzave. Albanci ce, medjutim, prokockati ovu priliku ako i dalje budu insistirali na dvonacionalnoj drzavi.

Ostajuci dosledni ovakvom politickom kursu, javnost ce pomisliti da Albanci zele da neprimetno izdejstvuju ispunjenje zahteva iznetih u "Prizrenskoj platformi" Oslobojilacke nacionalne armije - sporazumu koji su prosllog meseca postigli albanske politicke partije i lideri Oslobojilacke nacionalne armije.

Time se u praksi daje legitimitet Oslobojilackoj nacionalnoj armiji jer ukoliko se njihovi zahtevi pojave za pregovarackim stolom onda ce njihovi predstavnici biti vidjeni za ucesnike u pregovorima. S druge strane, time se takodje uskracuje legitimitet Makedoniji kao drzavi usled priklanjanja jednom samoproklamovanom telu koje nije prosllo kroz izborni proces.

To ce ici na ruku makedonskim radikalima koji tvrde da jedino vojno resenje moze okoncati tekucu krizu.

Medjunarodna zajednica ce i dalje vrsiti pritisak na Dzaferija i Imerija ne bi li prihvatili ponudu koja je trenutno na stolu i odrekli se Ali Ahmetija i drugih lidera Oslobojilacke nacionalne armije.

Svaki porodjaj je mukotrpan. Isti je slucaj i sa ovom drugom makedonskom republikom. Ipak, bolje je istrpeti bolove i uciniti sve da na svet ne dodje jos jedno mrtvorodjence.

Borjan Jovanovski je dopisnik Glasa Amerika iz Skoplja.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/makedonski-porodjajni-bolovi>